

Sveučilište u Zagrebu
Grafički fakultet

Smjer: Dizajn grafičkih proizvoda

SEMINARSKI RAD

BAUHAUS

Mentor: doc. dr. art. Vanda Jurković

Studentica: Katarina Capan

Zagreb, 23. ožujka 2023

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. POČETAK BAUHAUSA.....	4
3. KARAKTERISTIKE BAUHAUSA	5
3.1. PRIMJERI BAUHAUSA U SLIKARSTVU	6
3.2. PRIMJERI BAUHAUSA U ARHITEKTURI.....	7
4. ZNAČAJNE OSOBE BAUHAUSA.....	8
5. ZAKLJUČAK.....	11
6. POPIS LITERATURE I SLIKA.....	12

1. UVOD

U doba kada je industrijska revolucija bila na vrhuncu, mnoge države zarađivale su na sirovinama svoje zemlje, poput Sjeverne Amerike koja se obogatila pronadenim rezervama nafte. Međutim, Njemačka je ovisila o uvozu fosilnih goriva drugih država te se kao takva morala u doba revolucije osloniti na razvoj vještina svojih radnika i njihovu sposobnost izvršenja posla visoke kvalitete. Takav pristup rezultirao je nastajanjem Bauhausa, njemačke umjetničke škole, čija je ideja bila spajanje *ugodnog s korisnim* i poticanje svojih studenata da razvijaju, eksperimentiraju i naposljetku raspolazu raznoraznim zanatskim i umjetničkim vještinama.

Njemački arhitekt Walter Gropius je glavna osoba zaslužna za osnivanje Bauhausa koji je s radom započeo u travnju 1919. godine u Weimaru. Gropiusov pristup temeljio se na težnji da „svaki učenik prođe temeljitu obuku u radionicama svih grana obrta“¹, pomoću čega bi se spajanjem umjetnosti i tehnološke praktičnosti osigurala estetska kvaliteta masovne industrijske proizvodnje koja je po Walterovom mišljenju bila neizbježna. Stoga se Bauhaus na samome početku razvijanja može svesti na jednu riječ, *Gesamtkunstwerk*, tzv. totalna umjetnost.

¹ *Art itself cannot be taught, but craftsmanship can. Architects, painters, sculptors are all craftsmen in the original sense of the word. Thus it is a fundamental requirement of all artistic creativity that every student undergo a thorough training in the workshops of all branches of the crafts.* - Walter Gropius

2. POČETAK BAUHAUSA

Bauhaus je zbog svojih radikalnih stajališta u vrijeme porasta nacionalističkog svjetonazora bio gledan kao uistinu kontroverzan pristup koji je uzrokovao nadolazeću preokretnicu u umjetnosti. Najveću kontroverzu izazivala je težnja k otklanjanju socijalnih granica između ljudi i njihovih zanata te potpunom rekonstruiranju materijalnog svijeta kombiniranjem stilova iz raznih grana umjetnosti bez gubljenja fokusa na samu funkcionalnost predmeta. Jedna skupina ljudi gleda na političku ideologiju Bauhauusa kao uglavnom socijalističkog stajališta, dok drugi smatraju kako je umjetnička škola bila centar komunističkih stavova. Zbog različitih ljudi koje su prisustvovali u ovom umjetničkom pokretu ne može se sa sigurnošću odrediti samo jedna politička ideologija koja bi savršeno opisala Bauhaus, ali ukratko rečeno princip rada škole i obrazovanja obilježila je politika lijevog krila.

Prva zgrada u kojoj su se održavala predavanja i radionice nalazila se u Weimaru, no zbog velikog socijalnog i političkog utjecaja na njemačku školu Walter Gropius je bio forsiran preseliti školu u novu zgradu u Dessau 1925. godine. Naime, 1931. godine zadesila se još jedna i posljednja izmjena lokacije u glavni grad Berlin. Tri promjene lokacije popratile su i tri promjene vodstva; Walter Gropius (1919. - 1928.), Hannes Meyer (1928. - 1931.) i Ludwig Mies van der Rohe (1931. - 1933.).

Za vrijeme kada je Hannes Meyer preuzeo ulogu glavnog direktora, škola je bila u nelagodnoj poziciji zbog ograničenih donacija i nedovoljne količine zainteresiranih kupaca za svoje novorazvijene proizvode. Mnogi građani Dessaua su zbog takvog pada izbjegavali Bauhaus i proglasili ga „kulturnim boljševizmom“. Dolaskom na vodstvo Meyer je smatrao kako bi bilo vrijeme za promjenu u načinu rada te je našao rješenje u spajanju obrazovanja, eksperimentiranju i proizvodnje za pravo tržište, a njegov je moto bio „potrebe, a ne luksuz“.

Zbog tadašnje ekonomske krize, dolaskom Ludwiga Miesa van der Rohea na glavnu poziciju, škola je doživila svojevrstan kurikulum mijenjajući samu strukturu principa rada, smanjivanjem budžeta i prioritiziranjem obrazovanja (bez radionica i eksperimentiranja). *Njegov cilj nije bila društvena učinkovitost, već najviša estetska i konstruktivna kvaliteta.*² Zbog silnog političkog utjecaja i nacističkog pritiska, škola se prisilno morala zatvoriti za sva vremena 1933. godine.

² Bauhaus by Michael Siebenbrodt & Lutz Schöbe

3. KARAKTERISTIKE BAUHAUSA

Ideja koja je pokrenula cijeli pokret je nastojanje da likovna i primijenjena umjetnost postoje na istoj razini bez prepoznatljive hijerarhije. *Bio je to utopijski pokret koji je pokušao poboljšati svakodnevni život ljudi lijepim i funkcionalnim dizajnom.*³ Bauhaus je neplanirano postao svojevrsna estetika zbog lako zamjetnih *timeless* obilježja koje posjeduje. Prioritiziranje funkcionalnosti predmeta i minimalistička „manje je više“ filozofija te pretjerano pojednostavljeni predmeti sačinjeni od modernih materijala poput željeza, stakla i/ili betona okarakterizirali su ovaj umjetnički pokret. Studenti su bili učeni holističkom pristupu gledanja na svoje radove kako bi se uvjerali da je dizajn zadovoljavajuć za kupca i jednostavan za koristiti. Takvo brisanje granica između umjetnosti i tržišta vidljivo je kod manjih objekata (poput vrčeva) do velikih stambenih objekata (poput prve Bauhausove škole).

slika 1

Walter Gropius, prva zgrada namijenjena novom pokretu

Dekoracija i živahne boje bile su zaboravljene, odnosno zamijenjene primarnim bojama, geometrijskim oblicima, čistim linijama, apstraktnim dizajnom i precizno isplaniranom izradom. Proučavanjem prirode materijala nastoji se postići reguliran ritam unutar samog rada; pravi stručnjak „Bauhaus stila“ svoju maštu realizira pomoću razumijevanja i pronalaženja korelacije između vizualne ideje i fizičke primjene. Izreka Ludwiga Miesa van der Rohea „bolje je biti dobar nego originalan“ savršeno opisuje nasljeđe i efekt koji je Bauhaus ostavio na svijet.

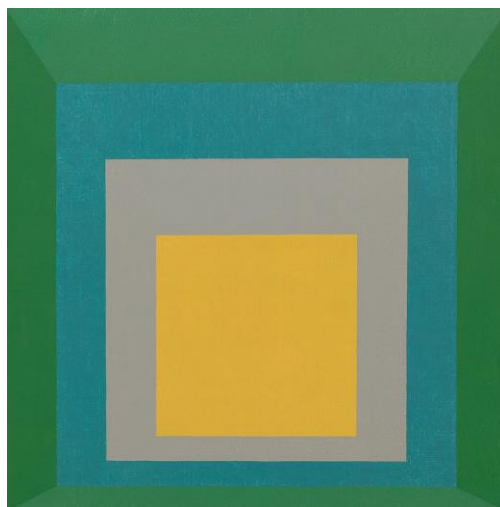
³ „It was a utopian movement that attempted to improve people’s everyday lives through beautiful and functional design.“ - <https://www.artlex.com/architecture/styles/bauhaus/>

3.1. PRIMJERI BAUHAUSA U SLIKARSTVU

Kao prije navedeno, umjetnost Bauhausa obilježile su kombinacije neutralnih i primarnih boja stavljene u jednostavne geometrijske kompozicije. Slikar László Moholy-Nagy umjesto uobičajenih oblika, volio se koristiti linijama i dijagonalama pri izradi svojih radova (slika 2). Djela Josefa Albersa (slika 3) u fokusu su imala interakciju boja o čemu je i napisao knjigu koja je po prvi put bila objavljena 1963. godine. Još jedan značajan slikar poznat po delikatnim linijama i bojama čiji su radovi (slika 4) obilježili tadašnje doba jest Paul Klee.

slika 2

slika 3

slika 4

3.2. PRIMJERI BAUHAUSA U ARHITEKTURI

Oštri rubovi, geometrijski elementi i čiste linije bili su jednako prisutni u arhitekturi kao i u slikarstvu. Zahvaljujući Lucii Moholy i njenim fotografijama, danas imamo savršeno dokumentirane primjere Bauhausove arhitekture.

slika 5

Walter Gropius

Majstorom arhitekture i minimalizma smatra se posljednji direktor Bauhausa, Ludwig Mies van der Rohe. Njegovo ime ne smije ostati nezamijećeno kada se priča o arhitekturi i/ili Bauhausu. Ostavio je utjecaj na mnogobrojne buduće arhitekte, a kroz svoju karijeru sagradio je puno poznatih zgrada poput: vile Tugendhat, S.R. Crown Hall, kuća Edith Farnsworth, zgrada Seagram, Njemački paviljon u Barceloni, Martin Luther King Jr. Memorial Library itd.

slika 6

4. ZNAČAJNE OSOBE BAUHAUSA

Vasilij Kandinski je ruski slikar koji je u Bauhausu predavao radionice zidnog slikanja i tečajeve za početnike. Bio je poznat po svojim apstraktnim geometrijskim djelima čiju je izradu usavršio za svoje vrijeme provedeno u umjetničkoj školi. Kandinskog se smatra osnivačem apstrakcije zapadne umjetnosti.

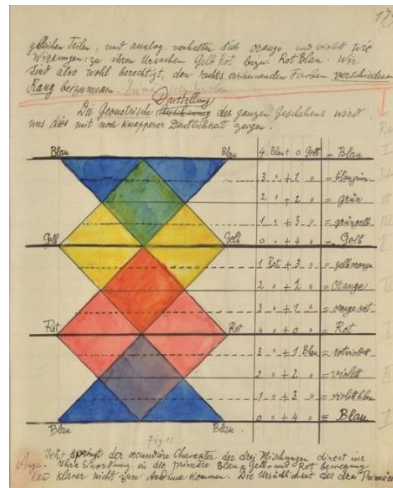
slika 7

Marcel Breuer, jedan od najmlađih studenata Bauhauusa ubrzo je postao uspješan američki arhitekt koji je ironično bio najpoznatiji po svojem industrijskom dizajnu namještaja. Najpoznatije njegovo djelo je metalna stolica pod nazivom „Wassily“ (po svojem kasnijem kolegi Vasiliju Kandinskom).

slika 8

Ranije spomenuti slikar **Paul Klee** bio je potaknut raznim umjetničkim pokretima poput nadrealizma, kubizma i ekspresionizma. Podučavao je radionice bojanja stakla i uvezivanja knjiga, no njegov najveći utjecaj na Bauhausov razvitak bila su predavanja i napisana djela o umjetničkoj teoriji forme tzv. *Bildnerische Formlehre* koja se *smatraju važnima za modernu umjetnost koliko je Leonardo da Vincijev Traktat o slikarstvu bio za renesansu.*⁴

slika 9

Marianne Brandt, njemačka umjetnica, je još jedna studentica, a kasnije predavateljica u Bauhausu u Dessauu. To je bilo veliko postignuće za njenu karijeru s obzirom da su predrasude prema ženama idalje postojale. Bila je inovativna, a njeni radovi su savršen prikaz principa koje je Gropius postavio.

slika 10

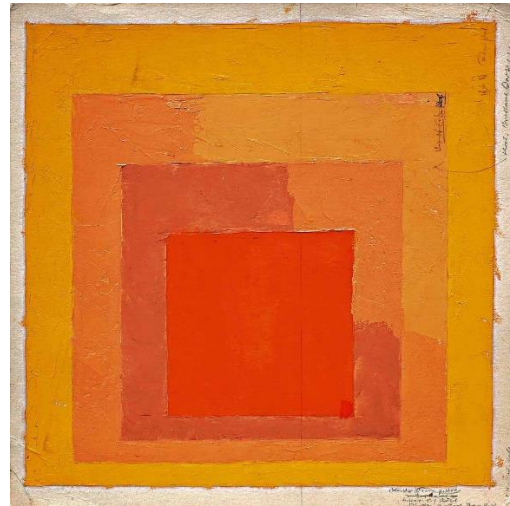
⁴ <https://www.tate.org.uk/art/artists/paul-klee-1417>

Još jedna značajna umjetnica u tadašnje doba bila je **Anni Albers**, koja je zajedno sa svojim mužem **Josefom Albersom** radila u obrazovnoj instituciji. Anni Albers bila je tekstilna umjetnica i grafička dizajnerica te je podučavala radionice tkanja, a najpoznatija je po svojim zidnim tapetama. Josef Albers bio je jedan od značajnijih apstraktnih umjetnika 20. stoljeća poznat po eksperimentiranju s teorijom boja.

slika 11

Anni Albers

slika 12

Josef Albers

Grafički dizajner i tipograf, **Herbert Bayer**, inspiriran porastom tehnologije 1925. godine kreirao je font *Universal Typeface*. Htio je stvoriti font kurentnih slova pošto je uočio kako se ona češće koriste u svakodnevnoj pisanoj komunikaciji. Danas se taj font smatra kao jedan od važnijih obilježja doba Bauhausa.

slika 13

5. ZAKLJUČAK

Iako je Bauhaus bio aktivna institucija čije je službeno djelovanje trajalo samo 14 godina, njegov ogroman utjecaj na daljnje razvijanje svijeta i uspješan napredak modernizma nije prestao nadahnjivati ljude niti do dan danas. Na primjer, kreator Applea, Steve Jobs bio je inspiriran Bauhausovim pristupom kada je 90-ih godina prošlog stoljeća smišljao dizajn za novu vrstu mobitela koji su ubrzo promijenili svijet tehnologije. *Zgrade Bauhauusa upisale su se u povijest arhitekture i sada su klasificirane kao svjetska baština UNESCO-a.*⁵

Ova umjetnička škola koja je počela pod utjecajem nadolazeće industrijalizacije naučila je svoje studente kako umjetnici i strojevi mogu postojati u simbiozi. Ovakav način razmišljanja pridobio je pozornost različitih institucija za umjetničko obrazovanje, kao i obrazovanje u običnim školskim ustanovama. Stvaranje nove ideje čovjeka za moderno, industrijom vođeno društvo je glavna „posljedica“ nastala ovim pokretom. Bauhaus je ušao u povijest umjetnosti kao izvorna modernistička umjetnička škola.

⁵ Bauhaus by Michael Siebenbrodt & Lutz Schöbe

6. POPIS LITERATURE I SLIKA

LITERATURA

1. Bauhaus: Michael Siebenbrodt & Lutz Schöbe
2. Bauhaus 1919-1928: Herbert Bayer, Ise Gropius, Walter Gropius
3. The Bauhaus idea and the Bauhaus politics: Eva Forgacs
4. članak <https://ijcua.com/index.php/ijcua/article/view/136/307>
5. članak <https://www.goethe.de/ins/hr/hr/kul/sup/bau/21522150.html>
6. članak <https://www.theartstory.org/definition/gesamtkunstwerk/>
7. članak <https://www.studiobinder.com/blog/what-is-bauhaus-art-movement/>
8. članak <https://www.dailysabah.com/arts-culture/2019/01/17/100-years-later-bauhaus-school-still-influential-and-controversial>
9. članak <https://www.artlex.com/architecture/styles/bauhaus/>
10. članak <https://www.moma.org/artists/>

SLIKE

- slika 1 <https://www.metalocus.es/en/news/bauhaus-centennial-school-changed-20th-century-architecture>
- slika 2 https://www.architectmagazine.com/design/exhibits-books-etc/the-reverberations-of-artist-laszlo-moholy-nagy_o
- slika 3 <https://ropac.net/content/feature/514/detail/artworks12473/>
- slika 4 <https://www.tate.org.uk/art/artworks/quee-comedy-n05657>
- slika 5 <https://www.tate.org.uk/art/artists/lucia-moholy-13004>
- slika 6 <https://www.ignant.com/2020/02/28/the-barcelona-pavilion-by-ludwig-mies-van-der-rohe-is-a-textural-delight/>
- slika 7 <https://magazine.artland.com/wassily-kandinsky-famous-paintings-bio/>
- slika 8 <https://www.knoll.com/product/wassily-chair>
- slika 9 <https://www.archdaily.com/917977/paul-klees-bauhaus-notebook-is-now-online>
- slika 10 <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/491299>
- slika 11 <https://www.wikiart.org/en/anni-albers/wall-hanging-1926>
- slika 12 <https://www.nytimes.com/2012/07/27/arts/design/josef-albers-in-america-painting-on-paper-at-the-morgan.html>
- slika 13 <https://encyclopedia.design/2023/01/10/herbert-bayer-universal-typeface/>